

Vyšla nová epizóda Vedeckého podcastu SAV

24.4.2026 - Martin Bystriansky | SAV

Keď sa povie ostrov biodiverzity, väčšina z nás si predstaví výnimočné miesto plné života, ktoré sa odlišuje od svojho okolia. Takéto ostrovy však nemusia vyčnievať nad krajinu. Môžu sa naopak ponárať do hĺbky. V novej epizóde Vedeckého podcastu SAV sme v štúdiu privítali V rozhovore s Petrom Boháčom vysvetlila, prečo sú závrty výnimočnými miestami pre biodiverzitu, akú úlohu môžu zohrávať pri klimatickej zmene a prečo si zaslúžia väčšiu ochranu.

Závrty sú geomorfologické depresie, ktoré vznikajú v krasovej krajine. Hoci na prvý pohľad môžu pôsobiť nenápadne, v skutočnosti vytvárajú špecifickú mikroklimu. Na ich dne sa drží studený a vlhký vzduch, zatiaľ čo na povrchu planín býva extrémne teplo a sucho. *„Sú to také ostrovy biodiverzity. Zároveň sú to ostrovy chladnomilných rastlín, pretože práve na dne tých závrto sa drží chladný vzduch aj vlhkosť,“* hovorí Lucia Čahojevá.

Práve vďaka týmto podmienkam sa v závrtoch koncentruje veľké množstvo druhov rastlín aj živočíchov. Na okrajoch rastú suchomilné a teplomilné druhy, nižšie sa objavujú vlhkomilné a na dne zas chladnomilné rastliny. V jednom útvere tak možno nájsť niekoľko odlišných mikroprostredí. Vedci ich preto označujú ako ostrovy biodiverzity.

Výskum Lucie Čahojovej prebieha v Slovenskom krase aj v slovinskom Krase. Obe územia porovnáva z pohľadu vegetácie, mikroklimy aj geomorfológie. V teréne využíva datalogery, botanické zápisy či terestriálny lidar, ktorý umožňuje veľmi presne zachytiť tvar závrto. Dôležitou súčasťou výskumu sú aj drobné mäkkýše, ktoré slúžia ako citlivé indikátory prostredia.

Zaujímavou otázkou je aj to, prečo niektoré závrty ostali po veľkom požiari v slovinskom Krase takmer nedotknuté, zatiaľ čo okolitý les zhorel. *„Niektoré závrty boli úplne zhorené a niektoré absolútne nedotknuté. Práve to bol moment, keď som si povedala, že tento výskum musíme robiť ďalej,“* približuje vedkyňa.

Závrty môžu byť podľa nej dôležité aj z pohľadu budúcnosti krajiny. Nielen ako útočiská pre druhy citlivé na otepľovanie, ale aj ako miesta, kde sa dokáže ukladať uhlík. *„Ak chceme chrániť biodiverzitu, mali by sme chrániť aj tieto závrty. Nemali by sme ich vyťažovať ani do nich vysádzať nepôvodné dreviny,“* zdôrazňuje.

Ako sa skúma biodiverzita v krasovej krajine? Prečo sú závrty dôležité pre stabilitu ekosystémov? A môžu byť útočiskom života aj v časoch klimatickej zmeny? Odpovede ponúka nová epizóda Vedeckého podcastu SAV.

Vedecký podcast SAV nájdete v podcastových aplikáciách PodBean, Apple Podcasts, na Spotify a na stránke www.podcasty.sme.sk. Rozhovor s Luciou Čahojovou si môžete vypočuť aj priamo cez prehrávač vložený na konci textu alebo sledovať epizódu na [YouTube kanáli](#) Slovenskej akadémie vied.

Text a foto: Martin Bystriansky

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13578&source_no=20